

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

31 серпня 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

РЕКРЕАЦІЙНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

рівень вищої освіти	<u>бакалавр</u>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u> <u>01.Освіта</u>
спеціальність	<u>106. Географія</u> <u>014.07. Середня освіта (Географія)</u>
освітня програма	<u>«Географія рекреації та туризму»</u> <u>«Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота»</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«30» серпня 2022 року, протокол № 9

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Євгенія ТЕЛЕБЕНЬОВА, к. геогр. н., доцент, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства
Протокол № 9 від «26» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

«26» серпня 2022 р.

(підпис)

Людмила НЕМЕЦЬ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Географія рекреації та туризму»

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Юлія ПРАСУЛ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота»

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Наталія ГУСЄВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 7 від «29» серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії

«29» серпня 2022 р.

(підпис)

Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Рекреаційне країнознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальностями 106 Географія, 014.07. Середня освіта (Географія), освітніми програмами «Географія рекреації та туризму», «Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студентів фахового світогляду стосовно геопросторових аспектів організації, розвитку і функціонування рекреаційно-туристичної сфери світу, розуміння її місця у світовій економіці та її впливу на національну економіку України.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти теоретико-методологічні основи досліджень рекреаційно-туристичної сфери світу;
- встановити природні та суспільно-історичні складові світового та національного рекреаційно-туристичного потенціалу;
- проаналізувати характерні риси та особливості геопросторової організації рекреаційно-туристичної сфери окремих регіонів світу;
- виявити основні проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичної сфери світу.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	2-й, 3-й
Семестр	
5-й	4-й, 5-й
Лекції	
24 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
	-
Самостійна робота	
42 год.	76 год.
Індивідуальні завдання	
	-

1.6. Заплановані результати навчання:

- *формування загальних та фахових компетентностей:* здатність до проведення досліджень на відповідному рівні; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; вдосконалювати власне навчання і виконання, включно з розробленням навчальних і дослідницьких навичок, орієнтуватися у світовому й національному географічному науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності; здатність аналізувати склад і будову геосфер, природні, суспільні, зокрема туристсько-рекреаційні об'єкти та процеси на різних просторово-часових масштабах; здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси; здатність до системного географічного мислення при вивченні територіальних рекреаційних систем, усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною в процесі використання рекреаційно-туристичних ресурсів; базові знання з географії рекреації та туризму: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження і використання їх; здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах; здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей у світі, регіонах, країнах; здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю; здатність проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах.

- *забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання:* знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук; пояснювати особливості організації географічного простору, оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності, застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії на рівні, що дозволяє пояснювати природно-географічні явища і процеси; аналізувати склад і будову природних і соціосфер, рекреаційно-туристичних утворень і процесів на різних просторово-часових масштабах; визначати сприятливість природного середовища для організації туристичної та рекреаційної діяльності; описувати основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікувати зв'язки й залежності між компонентами, знати причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них; пояснювати зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулювати наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства; розуміти глобальні суспільно-географічні процеси, вміти складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1: Рекреаційно-країнознавча характеристика Європейського рекреаційного макрорегіону.

Загальна характеристика розвитку рекреації та туризму в країнах Європейського макрорегіону. Рекреація і туризм в країнах Західної Європи. Рекреація і туризм в країнах Північної Європи. Рекреація і туризм в країнах Центральної та Східної Європи. Рекреація і туризм в країнах Південної Європи. Рекреаційні ресурси регіону. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 2: Рекреаційно-країнознавча характеристика Близькосхідного та Південноазійського рекреаційних макрорегіонів.

Загальна характеристика розвитку рекреації і туризму в країнах Близькосхідного та Південноазійського макрорегіонів. Рекреація і туризм в країнах Південно-Західної Азії. Рекреація і туризм в Туреччині, Ірані, Афганістані, Сирії, Лівані, Ізраїлі, Об'єднаних Арабських Еміратах. Рекреація і туризм в країнах Південної Азії. Рекреація і туризм в Індії, Пакистані, Афганістані, Непалі, на Мальдівах. Рекреаційні ресурси регіону. Рекреаційні ресурси регіону. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 3: Рекреаційно-країнознавча характеристика Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного макрорегіону.

Загальна характеристика розвитку рекреації та туризму в країнах Азіатсько-Тихоокеанського макрорегіону. Рекреація і туризм в країнах Північної та Центральної Азії. Рекреація і туризм в країнах Східної Азії. Рекреація і туризм в країнах Океанії. Рекреація і туризм в Австралії та Новій Зеландії. Рекреаційні ресурси регіону. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 4: Рекреаційно-країнознавча характеристика Американського рекреаційного макрорегіону.

Загальна характеристика розвитку туризму в країнах Північної Америки (США, Канада). Загальна характеристика розвитку туризму в країнах Латинської Америки. Рекреація і туризм в країнах Центральної Америки. Мексика. Багамські острови. Рекреація і туризм в країнах Карибського басейну. Рекреація і туризм в країнах Південної Америки. Бразилія. Аргентина. Рекреаційні ресурси регіону. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 5: Рекреаційно-країнознавча характеристика Африканського макрорегіону.

Загальна характеристика розвитку рекреації і туризму в країнах Африканського макрорегіону. Рекреація і туризм в країнах Західної Африки. Рекреація і туризм в країнах Південної і Південно-Східної Африки. Рекреація і туризм в країнах Північної Африки. Рекреаційні ресурси регіону. Характер

рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Рекреаційно-країнознавча характеристика Європейського рекреаційного макрорегіону.	20	6	6			8	20	2	2			16
Тема 2. Рекреаційно-країнознавча характеристика Близькосхідного та Південноазійського рекреаційних макрорегіонів.	18	6	4			8	18	1	1			16
Тема 3. Рекреаційно-країнознавча характеристика Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційного макрорегіону.	18	4	4			10	19	1	2			16
Тема 4. Рекреаційно-країнознавча характеристика Американського рекреаційного макрорегіону.	16	4	4			8	16	1	1			14
Тема 5. Рекреаційно-країнознавча характеристика Африканського макрорегіону.	18	4	6			8	17	1	2			14
Усього годин	90	24	24			42	90	6	8			76

4. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінка рекреаційного потенціалу Європейського рекреаційно-туристичного макрорегіону.	6
2	Оцінка рекреаційного потенціалу Близькосхідного та Південноазійського рекреаційно-туристичних макрорегіонів.	4
3	Оцінка рекреаційного потенціалу Азіатсько-Тихоокеанського рекреаційно-туристичного регіону.	4
4	Оцінка рекреаційного потенціалу Північно-Американського та Латиноамериканського рекреаційно-туристичних регіонів.	4
5	Оцінка рекреаційного потенціалу Африканського рекреаційно-туристичного регіону.	6
	Разом	24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
	Опрацювання літературних джерел за темою: «Вивчення теоретичних основ рекреаційного країнознавства у працях сучасних науковців. Ознайомлення з типологією рекреаційних макрорайонів світу», підготовка до практичної роботи: - сутність поняття «рекреаційне країнознавство»; - класифікація рекреаційних ресурсів. - регіональний поділ світу на туристсько-рекреаційні регіони.	8
	Опрацювання літературних джерел за темою: «Рекреаційний потенціал країн Середземномор'я. Рекреаційний потенціал країн СНД», підготовка до практичної роботи: - загальна характеристика розвитку рекреації і туризму в країнах Середземномор'я та країнах СНД; - особливості рекреаційних ресурсів та характер рекреаційної спеціалізації; - потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків; - рекреаційні центри.	8
	Опрацювання літературних джерел за темою: «Рекреаційний потенціал країн Близького Сходу. Рекреаційний потенціал країн Полінезії, Меланезії та Мікронезії», підготовка до практичної роботи: - загальна характеристика розвитку рекреації і туризму в країнах Близького Сходу. - особливості рекреаційних ресурсів та характер рекреаційної спеціалізації; - потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків; - рекреаційні центри.	10
	Опрацювання літературних джерел за темою: «Рекреаційний потенціал країн Центральної Америки. Рекреаційний потенціал країн Карибського басейну. Рекреаційний потенціал країн Амазонії», підготовка до практичної роботи: - загальна характеристика розвитку рекреації і туризму в країнах Центральної Америки. - особливості рекреаційних ресурсів та характер рекреаційної спеціалізації; - потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків; - рекреаційні центри.	8
	Опрацювання літературних джерел за темою: «Рекреаційний потенціал країн Центральної та Південної Африки» підготовка до практичної роботи: - загальна характеристика розвитку рекреації і туризму в країнах Центральної та Південної Африки. - особливості рекреаційних ресурсів та характер рекреаційної спеціалізації; - потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків; - рекреаційні центри.	8
	Разом	42

Примітка: При виконанні завдань необхідно використовувати рекомендовану основну і допоміжну літературу та інформаційні ресурси в Інтернеті, наведені у робочій програмі навчальної дисципліни

6. Індивідуальні завдання (не передбачено)

7. Методи контролю

Усне експрес-опитування, виступи студентів з доповідями на практичних заняттях, виконання практичних робіт, контрольна робота, екзамен.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Іспит	Сума
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5				
8	8	8	8	8	20	60	40	100

ПЗ 1-ПЗ 5 – практичні заняття

Практична робота – 8 балів:

- виконання практичних завдань – 5 балів;
- захист роботи – 3 бали.

Контрольна робота – 20 балів:

- тестові завдання: 20 завдань x 1 бал = 20 балів.

Екзамен – 40 балів:

- питання, що передбачають розгорнуті відповіді: 4 питання x 10 балів = 40 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2001. – 395 с.
2. Бейдик О. О. Словник термінів і понять з географії туризму і рекреаційної географії / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: РВЦ “Київський ун-т”, 1997. – 305 с.
3. Бейдик О. О. Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії (географія туризму): Роздавальний матеріал для студ. географ. фак. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1993. – 56 с.
4. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навчальний посібник для вузів: / Віталій Вікторович Безуглий. - К.: Академія, 2005. – 703 с.

5. Герасимчук З. В., Коленда Н. В., Черчик Л. М. Регіональна політика розвитку рекреаційного природокористування: механізми формування та реалізації / Луцький держ. технічний ун-т. – Луцьк: Надстир'я, 2007. – 172 с.
6. Геоекологія рекреаційних зон України. – К.: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 1996. – 200 с.
7. Горлачук В. В., В'юн В. Г., Сохнич А. Я., Качурець І. С. Сучасні проблеми управління землями природно-заповідного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. – Л.: НВФ "Українські технології", 2002. – 192 с.
8. Грейда Н. Б., Чижик В. В. Основи рекреаційного районування: Метод. вказівки для студ. Ін-ту фіз. культури та здоров'я / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки; Інститут фізичної культури та здоров'я. – Луцьк: РВВ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. – 40 с.
9. Ільїна О.В. Туризм. Рекреаційна географія: Поняття і терміни / Луцький ін-т розвитку людини Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна". – Луцьк: Терен, 2004. – 104 с.
10. Кравченко Наталія Олександрівна. Рекреаційне господарство Полісся: сучасний стан та перспективи розвитку. – Ніжин: МІЛАНІК, 2007. – 172 с.
11. Мацола В. І. Рекреаційно- туристичний комплекс України // НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 1997. – 156 с.
12. Смаль І. В. Рекреація і туризм: короткий тлумачний словник термінів і понять / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2006. – 80 с.
13. Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин : Видавництво НДПУ ім. Миколи Гоголя, 2004. – 264 с.
14. Тімець О. В., Совгіра С. В. Основи рекреаційної географії. Природа, ресурсний потенціал регіонів: Навч. посіб. для студ.-геогр. пед. ун-тів. – К.: Науковий світ, 2005. – 254 с.
15. Черчик Л. М. Оцінка рівня привабливості розвитку рекреаційного природокористування для регіонів України / Луцький держ. технічний ун-т. – Луцьк: Видавничий центр ЛДТУ, 2006. – 120 с.
16. Юткін В. М. Організаційно-економічний механізм розвитку рекреаційного комплексу Причорномор'я. – К. : ЗАТ "НІЧЛАВА", 2003. – 150 с.

Допоміжна література

1. Алешугіна Н. О., Зеленська О. О., Смаль І. В. Основи туристичного раїнознавства: опорний конспект у таблицях і схемах: навч.-наочн. пос. / За ред. І. В. Смалю. Ніжин: идавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010.
2. Все про світ: Країни. Прапори. Герби: Енциклопедичний довідник /відп. за випуск М. Ілляш. Київ: Школа, 2001.
3. Дахно І. І. Країни світу: Енциклопедичний довідник. Київ: Мапа, 2004.
4. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. Київ: Знання, 2008.
5. Країни і народи: Азія. Африка. Америка. Австралія: Дит. енцикл / Л. О. Багрова. Київ: Школа, 2002.
6. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – К.: Альтерпрес, 2002.
7. Масляк П. О. Країнознавство. Київ: Знання, 2008.
8. Правик Ю. М. Маркетинг туризму: підручник Київ: Знання, 2008. 303с.
9. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 344с.
10. Скляренко В. М. Країни світу. Африка. Харків: Фоліо, 2006.
11. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності. Підручник Київ: Грамота, 2006. 264с.
12. Тимошенко І. І. Маркетинг туризму: навч. посіб. Київ: Вид. Європ. ун-ту. 2006. 324с.
13. Федорченко В. К., Мініч І. М. Туристський словник-довідник. Навчальний посібник. – К., 2000.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Державне агентство туризму і курортів України	www.tourism.gov.ua
2. ВТО: Всесвітня туристична організація ООН	www.unwto.org
3. ЮНЕСКО: Організація ООН з питань освіти, науки, культури	whc.unesco.org
4. ООН (статистичний відділ): Статистика міжнародний туристичних потоків	http://data.un.org
5. Міждержавні економічні порівняння країн світу	www.nationmaster.com
6. Туристична он-лайн бібліотека	www.tourlib.net
7. Країнознавча туристична енциклопедія	www.country.turmira.com
8. Країнознавча туристична енциклопедія	www.svit.ukrinform.ua
9. Світова база даних природоохоронних територій	www.wdpa.org
10. Картографічна онлайн-енциклопедія природоохоронних територій світу	www.protectedplanet.net
11. Система он-лайн замовлення туристичних послуг	www.booking.com
12. Система он-лайн замовлення туристичних послуг	www.expedia.com
13. Система он-лайн замовлення туристичних послуг	www.besthoteloffers.net
14. Каталог туристичних подорожей «Світ туризму»	www.turbiz.turistua.com
15. Каталог туристичних пропозицій	www.turistua.com
16. Події світу туристичної індустрії	www.uatravel.com.ua
17. Новини індустрії туристичного бізнесу	www.tourdream.net/
18. Маркетинговий аналіз галузевих ринків, зокрема туристичного	www.euromonitor.com/travel-and-tourism/